

O B S A H P R V N Í H O D Í L U

Předmluva k třetímu vydání (Antonín Kostlán)	XV
Předmluva k prvnímu dílu	XLIII
I. Uvedení do problému a jeho literatury	1—45
Valdštejnská otázka. — Její počátky v březnu 1634. — Nejistota ve Vídni. — Vyšetřování soudní. — Prvé publikace soukromé i úřední. — Proces trčkovský a zpráva Rašínova. — Khevenhiller, Chemnitz, Richelieu. — Práce Červenkova. — Listy Feuquièrový. — Význam Schillerův v literatuře. — Obrana Förstrova. — Aretin, Helbig, Dudík, Hurter. — Rankův „Wallenstein“. — Obrana Hallwichova a Schebkova. — Hildebrand, Gaedeke, Lenz. — Publikace Irmerovy, Wittich. — Má kniha z r. 1895. — Nová velká edice Hallwichova. Straka. — Kniha Srbikova. — Závěr.	
II. Návrat domů. První kroky	46—70
Valdštejn zbaven jeneralátu. — Jeho hrozby odvetou. — Podmínky a možnosti její ve vévodovi samém. — Podmínky a naděje v novém českém prostředí jeho. — Vztahy k rodině Trčků a Kin-ských. — Otevřená cesta k císaři i hr. Thurnovi zároveň. — Prvé pozvání Rašína do Čech. — Prvá zpráva o dorozumění s nepřitelem. — Nejasné styky s Arnimem. — Lstivé vyprodávání Mecklenburgska.	
III. Valdštejn a Gustav Adolf v létě r. 1631	71—97
Rašín po prvé u hr. Thurna. — Obavy Vídň na jaře 1631. — Thurn a Rašín u Gustava Adolfa. — Žádosti a sliby Valdštejnovy králi v dalším jednání. — Audience Rašínova u vévody ve valdštejnské zahradě po bitvě u Breitenfelda. — Doklady Rašínovy pravdomluvnosti. — Thurnovy snahy a naděje a prvé zklamání. — Svědectví Schliefovovo. — Závěr.	
IV. Emigrace, Valdštejn a saský vpád do Čech	98—146
Přípravy hr. Thurna a emigrace k vpádu do Čech. — Valdštejnův návrh jednat o mír se Sasy. — Zrádné pohnutky jeho. — Rašín u vévody dne 28. října; rostoucí naděje Thurnovy. — Jan Jiří	

z Arnimu, člověk a politik. — Jeho plán vpádu do Čech. — Jeho cíl zmařit podnik emigrace. — Thurnův zoufalý list Arnimovi. — Úmluvy kurfiřta a Arнима proti Thurnovi. — Arnimův vpád do Čech a Valdštejn. — Valdštejn rozhodnut sloužit zas císaři. — Čemu chtěl vévoda v pravdě? — Arnimovo tažení k Praze. — Vybízel vévoda Arнима k obsazení Prahy? — Svědectví toho se týkající. — Spolehlivost výpovědi Schliefový. — Líčení Rašínova a záhada nepravdy jeho. — Obraz problému v literatuře.

V. Schůze v Kounicích ..... 147—164

Jednání vévodovo s Arnimem a zástupci emigrace. — Svědectví o něm od členů emigrace a rodiny Trčkovy. — Arnim pouzí Valdštejna proti Švédům. — Svědectví Arnimovo o vévodově věrnosti k starším úmluvám. — Arnimovy žaloby na Thurna. — Poměr Sas k emigraci. — Valdštejnův návrh míru. — Proticísařský revoluční obsah a význam jeho.

VI. Valdštejn v prvném půlletí nového jeneralátu ..... 165—206

Podmínky nového jeneralátu. — Jednání s Arnimem prostřednictvím Trčkovým. — Prostřednictví vév. Františka Albrechta. — Vzájemné úsluhy mezi stranami. — Valdštejnův zákaz útoku na Prahu. — Jeho odveta kurfiřtu Bavorskému. — Další jednání prostřednictvím Sparrovým. — Švédská nedůvěra k Arnimovi. — Vítězství Arnimovo; stanovisko saské politiky. — Návrhy Valdštejnovy směřují patrně jako v Kounicích k míru proticísařskému. — Chytrá takтика Arnimova. — Schůze Valdštejna s Arnimem ve Smečně a další jednání. — Konečné odmítnutí Sas. — Vpád Sasů do Slez a císařských do Míšně. — PerIODA Valdštejnovy věrnosti, vynucená situací.

VII. Pokus Gustava Adolfa o nové jednání s vévodou ..... 207—215

Sparr poslán králem k vévodovi. — Korrektní odpověď jeho. — Mírové proposice z té doby. — Návrhy Thurnovy. — Soud o chování Valdštejnově. — Valdštejn se ujímá českých exulantů v Míšni.

VIII. Stav věcí počátkem r. 1633. ..... 216—252

Bitva u Lützenu. — Oxenstierna a rady Arnimovy. — Kancléřovo jednání v Drážďanech a v Berlíně. — Stanovisko kurfiřtů. — Arnimův rozbor situace. — Dánská interposice. — Vídeňské názory o potřebě a povaze míru. — Myšlenka Valdštejnova. —

Stav věcí ve Slezsku. — Thurn a Arnim. — Arnim a kurfiřt. — Situace na bojištích v říši, zejména v Bavorích. — Bavorské žádosti o pomoc a odmítavé chování Valdštejnovo. — „Nic nehazardovati! — všechny věci v říši i jinde se brzo změní!“

IX. Plány z jara r. 1633 . . . . . 253—289

Nejasné styky Valdštejnovy s nepřitelem poč. r. 1633. — Rašín a Bubna ubírají se k vévodovi. — Bubna u vévody v Jičíně 15. kv. — Valdštejnův plán. — Rozdíly svědectví Bubnova a Rašinova. — Vycházela iniciativa od emigrace? — Odhalení G. N. Nicolaimu 14. kv. — Dvojí záznam Nicolaiho o ném. — Neznámý G. N. je hr. V. Kinský. — Jedná s Nicolaim v dorozumění s vévodou. — Odbalení Kinského Feuquièrovi. — Účast Františka Albrechta v plánu. — Starší počátky těch úmluv. — Bylo přičinou zrad Valdštejnových Španělsko? — Ke kritice spolehlivosti Rašinovy.

X. Jednání za prvého příměří slezského . . . . . 290—336

Tažení do Slez. — Vyjednání příměří. — Mírový návrh Valdštejnův nepříteli. — Souvisel s žádostmi Španělů o tažení do říše? — Jiné výklady jeho. — Feuquièrův přípis Valdštejnovi. — Thurnova důvěra ve Valdštejna i Arnima. — Upřímnost Valdštejnova k Thurnovi. — Oxenstiernův dopis vévodovi. — Záhadný odklad všebo. — Valdštejn a Arnim. — Arnimův memoriál proti návrhům vévodovým. — Arnimovo jednání s oběma kurfiřty. — Konec vyjednávání. — Úsudky o úmyslech vévodových a o situaci v táboře proticísařském. — Obecná známost plánů Valdštejnových. — Podezření a nejistota ve Vídni; klamné a prázdné informace vévodové. — Závěrečný soud o chování vévodově.

O B S A H D R U H É H O D Í L U

Předmluva k druhému dílu	337—338
XI. Jednání za druhého příměří	339—442
1. Úsilí Valdštejnovo o nové vyjednávání. - Smluvení příměří 22. srpna. - Stanovisko hr. Thurna. - Vévodovy plány na po- vstání proti císaři. - Lze je vykládat i tažením Feriovým do říše?	339
2. Hr. Kinský povolán k Valdštejnovi. - Velké nabídky Francie Valdštejnovi.	359
3. Poměr Arnimův k návrhům vévodovým. - Jeho cesta ke kanc- léři Oxenstiernovi; jednání s Holkem a kanclérem. - Úsudky Oxenstiernovy. - Jednání Arnimova s kurfiřty a konečné roz- hodnutí jejich. - Podmínka: na ratifikaci císařovu.	365
4. Obecná známost plánů Valdštejnových v světě evangelickém; úsudky o nich.	383
5. Poměr Valdštejnův ke kurfiřtu Bavorskému a situaci v již. Ně- mecku. - Marné žádosti o odkázání Aldringena ke kurfiřtovi a o pomoc Breisachu. - Valdštejn a tažení Feriovo. - Legenda o intrikách protifridlandské strany ve Vídni.	389
6. Poslání hr. Šluka k Valdštejnovi v srpnu. - Prvá žádost o se- sazení Valdštejna. - Důvody neklidu a nespokojenosti dvora. - Stanovisko Španělska.	409
7. „Z pokoje nebude nic!“ ze 14. září. - Příčiny obratu Valdštejno- va. - Nová podoba plánů vévodových. - Rozmluvy se saskými veliteli z 24. a 25. září. - Rozbitá jednání a pokusy vyložit ústup vévodův. - Hr. Kinský.	417
8. Jak vyložil vévoda zmar traktátu dvoru. - Úvaha o jeho cho- vání za druhého příměří.	434
XII. Jednání říjnová. Stínava	443—474
Válčit se Sasy nebo s nimi jednat znovu? - Souvislost touhy po vyjednávání s žádostmi Bavor o pomoc. - Plány vévodovy na útok na Arniima a jejich rozpaky. - Zničení sboru Thur- nova u Stínavy a souvislosti jeho. - Vyžádaná schůze s vév. Františkem Albrechtem; Valdštejnův nový návrh dohody. - Jeho povaha a význam a jeho představení dvoru. - Rozhodný odpor Arnimův; odmítavá odpověď kurfiřtů. - Vévodovy hrozby, v zálepě v nic obrácené; zmatek a rozpaky jeho.	443

XIII. Krise.	475—543
1. Aldringen a Feria táhnou zachránit Breisach. - Péče císařova o zdar plánu a nedůvěra k Valdštejnovi. - Tažení Švédů proti Řeznu. - Prosby o pomoc Gallasovu. - Prosby kurfiřta u císaře a Valdštejna. - Klamu plné zdráhání vévodovo. - Nové prosby a nové zápory. - Pád Řezna.	475
2. Valdštejnův slib pomoci. - Rozčilení jeho v polovici listopadu a rostoucí neochota pomoc poskytnouti. - Vzrůst nebezpečí; napjetí dvora. - Slab vévodův pomocí celou armádou. - Ne-náhlé omezování slibu. - Stížnosti hr. Trautmannsdorfovi. - Již jen kavalkáda k Řeznu, zimní byty v domově, nutnost míru. - Konečné odopření pochodu k Řeznu. - Lživé odůvodňování jeho a vlastní důvody jeho v listu Piccolominiho.	495
3. Bouře ve Vídni. - Žádosti a žaloby instrukce Questenberkovy. - Rozkaz Valdštejnovi táhnouti hned zpět proti Výmarskému. - Vůle k rozchodu vítězí nad možnostmi smíru. - Ochota vyhovět radám vévodovým a vyjednání pokoje. - Hrozné dobrozdání plukovníků. - Valdštejnův vzdor vůči císařovým rozkazům. - Dvě osudná odhodlání.	511
4. Chceme odložit maškaru docela! - Taktická myšlenka plánu na povstání a doba vzniku jeho. - Oporou jeho i pád Řezna.	523
5. Oprávněnost postupu dvora. - Stanovisko Španělska a nenáhlá proměna jeho. - Stanovisko Bavor, jeho rozpaky. - Kn. Eggenberg. - Opatrná žádost bavorská o vzetí jeneralátu Valdštejnovi. - Obvinění ze zrady. - Žalobné spisy proti vévodovi. - Císař rozhodnut. - Hr. Šlik. - Co s vévodou? - Počátek lstivé akce.	528
XIV. Poslední jednání	544—649
1. Valdštejn srozuměn s plány emigrace. - Kinského akce v Drážďanech a jeho list Feuquièrovi. - Jde o staré známé záměry. - Kinský v Plzni.	544
2. Prvá obranná opatření dvora. - Úmluvy tří jenerálů v Hlohově proti Valdštejnovi. - Trautmannsdorf a Questenberk. - Pokus Španělů o dohodu; poslání Quirogovo. - Plzeňský zápis z 12. ledna. - Jeho historie a význam.	547
3. Dojem zápisu v Praze a ve Vídni. - Cís. patent z 24. ledna a příčiny jeho vydání. - Memoriál kn. Liechtensteina a jiné žaloby. - Udání Piccolominiho. - Jeho povaha, hodnota a jeho dozvuky. - Porady dvora. - Rozhodnutí z 24. ledna: zajmout nebo zabít! - Právní stránka jeho; rozpaky Piccolominiho. - Dva jeneralissimové v Plzni. - Naléhání dvora na rychlý čin. - Dne 8. února začátek akce. - Vévodovy návrhy vzdát se velení. - Přetvářka na obou stranách.	558
4. Valdštejnovy plány ve vzkazech Schliefových do Dráždan. - Listy vév. Františka Albrechta o nich. - Císař a kurfiřt mají	

býti odstraněni! - Německý vlastenecký kníže nebo český rebel? - Pochybenost pojetí Lenzova. - Šlo v jádře jen o jeden cíl: obrátiti zbraně proti císaři. - Pošetilost postupu Valdštejnova.	576
5. Arnimův výklad situace. - Jak zachovat sebeurčení Sas mezi Švédý a císařem. - Nechut' k Švédům a hněv na Valdštejna. - Jeho stanovisko k návrhům vévodovým. - Odjezd do Plzně odkládá: chce jednat jen, má-li Valdštejn plnou moc od císaře a jen aby Valdštejn nespojil se s Francií. - A dřív třeba dohody s Braniborskem. - Valdštejn opět oklamán.	587
6. Schlief zas v Plzni. - Vévodovo čestné vyjádření Arnimovi. - Kinský píše Výmarskému; Rašín poslán k Oxenstiernovi. - Valdštejn vytrhne proti Vídni; „máme mír ve svých rukou!“ - Omyly Lenzovy o nespolehlivosti Rašínově. - Svědectví z okolí Trčkova o Valdštejnovi jako příštím králi Českém. - Poslání V. Romhapa k Feuquièrovi. - Zprávy Kratzovy a Feuquièrové. - Valdštejn musil pomyslet na uchvacení české koruny	599
7. Stanovisko Gallasovo. - Rozdíly v létaté hře Gallase a Piccolominiho. - Zmar původního plánu; počátek akce proti Valdštejnovi 13. ún. - Rozčílená netrpělivost dvora. - Nezdar plánu o obklíčení Plzně	609
8. Situace v Plzni. Druhý plzeňský zápis: věrnost císaři, ale obrana proti potupě. - Rozkazy o shromáždění pluků před Prahou a zároveň omluvy do Vídni. - Chybí hrdina. - Ústup do Chebu. - Listy vév. Františka Albrechta. - Žádostivé prosby o příjezd Arnimův	619
9. Arnim do Berlína. - Chce jednat s Valdštejnem jako císař. plnomocníkem. - Odmitavá odpověď tajné rady. - Velká řeč Arnimova na obranu domu Rakouského. - Ani slovo o Valdštejnovi. - Úmyslné zdržení Arnimovo v Drážďanech. - Zde zamítá znova plán odboje proti císaři; chce vývodu od takových úmyslů odvrátit. - Saská resoluce z 18. ún. je slibnější..	625
10. List hr. Thurna. - Nedůvěra Oxenstiernova. - Zpráva Rašínova. - Slibné jednání s Feuquièrem. - František Albrecht v Řezně u Výmarského. - Marná intervence Thurnova. - Starosti na útěku do Chebu. - Arnim se konečně vydává na cestu — když jest již po všem	639
Doslov	650
Opravy a doplňky	663
Jmenný rejstřík	665